

У Х В А Л А
ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ
ПЕРШОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Михальчука Богдана Анатолійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про судовий збір“

м. К и ї в
22 травня 2018 року
№ 176-2(I)/2018

Справа № 3-200/2018(2162/18)

Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України у складі:

Мельника Миколи Івановича – головуючого,
Саса Сергія Володимировича – доповідача,
Шевчука Станіслава Володимировича,

розглянула питання щодо відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Михальчука Богдана Анатолійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України „Про судовий збір“ від 8 липня 2011 року № 3674–VI (Відомості Верховної Ради України, 2012 р., № 14, ст. 87) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Саса С.В. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у с т а н о в и л а :

1. Суб'єкт права на конституційну скаргу – Михальчук Б.А. – звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність Конституції України (конституційність) пункт 12 частини першої статті 5, статтю 8 Закону України „Про судовий збір“ від 8 липня 2011 року № 3674–VI зі змінами (далі – Закон № 3674) у редакції до внесення змін Законом України „Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів“ від 3 жовтня 2017 року № 2147–VIII (далі – Закон № 2147) та ці самі положення Закону № 3674.

Порівняльний аналіз оспорюваних положень Закону № 3674 у чинній редакції та в редакції до внесення змін Законом № 2147 дає підстави для висновку, що положення пункту 12 частини першої статті 5 та частини другої статті 8 Закону № 3674 не змінювалися.

Згідно з пунктом 12 частини першої статті 5 Закону № 3674 від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях звільняються військовослужбовці, військовозобов'язані та резервісти, які призвані на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори, – у справах, пов'язаних з виконанням військового обов'язку, а також під час виконання службових обов'язків.

Частиною першою статті 8 Закону № 3674 встановлено, що „враховуючи майновий стан сторони, суд може своєю ухвалою за її клопотанням відстрочити або розстрочити сплату судового збору на певний строк, але не довше ніж до ухвалення судового рішення у справі за таких умов:

1) розмір судового збору перевищує 5 відсотків розміру річного доходу позивача – фізичної особи за попередній календарний рік;

або

2) позивачами є:

- а) військовослужбовці;
  - б) батьки, які мають дитину віком до чотирнадцяти років або дитину-інваліда, якщо інший з батьків ухиляється від сплати аліментів;
  - в) одинокі матері (батьки), які мають дитину віком до чотирнадцяти років або дитину-інваліда;
  - г) члени малозабезпеченої чи багатодітної сім'ї;
  - г) особа, яка діє в інтересах малолітніх чи неповнолітніх осіб та осіб, які визнані судом недієздатними чи дієздатність яких обмежена; або
- 3) предметом позову є захист соціальних, трудових, сімейних, житлових прав, відшкодування шкоди здоров'ю“.

Вказаним положенням Закону № 3674 до внесення змін Законом № 2147 було передбачено, що суд, враховуючи майновий стан сторони, може своєю ухвалою відстрочити або розстрочити сплату судового збору на певний строк, але не довше ніж до ухвалення судового рішення у справі.

Відповідно до частини другої статті 8 Закону № 3674 суд може зменшити розмір судового збору або звільнити від його сплати на підставі, зазначеній у частині першій цієї статті.

Михальчук Б.А. звернувся до Чернігівського окружного адміністративного суду з позовом до військової частини В1688 про визнання дій та рішень протиправними та їх скасування. Ухвалою від 1 серпня 2017 року цей суд відмовив у відкритті провадження у справі. Зазначену ухвалу Михальчук Б.А. оскаржив в апеляційному порядку. Київський апеляційний адміністративний суд ухвалою від 28 серпня 2017 року залишив апеляційну скаргу без руху у зв'язку з відсутністю документа про сплату судового збору. На виконання вказаної ухвали Михальчук Б.А. подав клопотання про звільнення його від сплати судового збору. Ухвалою від 21 вересня 2017 року Київський апеляційний адміністративний суд зазначене клопотання залишив без задоволення та повернув апеляційну скаргу Михальчуку Б.А. через невиконання ним вимог ухвали цього ж суду від 28 серпня 2017 року. Верховний Суд ухвалою від 14 березня 2018 року

залишив без задоволення касаційну скаргу Михальчука Б.А. на ухвалу Київського апеляційного адміністративного суду від 21 вересня 2017 року, вказавши, що звільнення від сплати судового збору „є прерогативою суду, який вирішує питання відкриття провадження (прийняття заяви, скарги тощо). Зазначені норми є диспозитивними і встановлюють не обов'язок, а повноваження суду на власний розсуд звільнити особу від сплати судового збору“.

Автор клопотання вважає, що внаслідок застосування Верховним Судом оспорюваних положень Закону № 3674 зазнали порушення гарантовані Конституцією України права людини, а саме: „право на дотримання верховенства права, право на не порушення прав людини, право на власність, право на працю, право на захист своїх економічних і соціальних інтересів, право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло, право на доступ до суду та судовий захист своїх прав, право на не обмеження обсягу моїх прав“.

2. Вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України виходить з такого.

2.1. Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ до повноважень Конституційного Суду України належить вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України (їх окремих положень) за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України (пункт 9 статті 7); Конституційний Суд України розглядає питання щодо відповідності Конституції України (конституційності) чинних актів (їх окремих положень) (частина перша статті 8).

Суб'єкт права на конституційну скаргу порушує питання про визнання неконституційною, зокрема, частини першої статті 8 Закону № 3674 у

редакції до внесення змін Законом № 2147. Однак зазначене положення Закону № 3674 з 15 грудня 2017 року діє в новій редакції.

Наведене є підставою для відмови у відкритті провадження у справі в цій частині згідно з пунктом 5 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – втрата чинності актом (його окремими положеннями), щодо якого порушено питання відповідності Конституції України.

2.2. Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу; у конституційній скарзі зазначаються конкретні положення закону України, які належить перевірити на відповідність Конституції України, та конкретні положення Конституції України, на відповідність яким належить перевірити закон України, а також обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих положень) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (частина перша, пункти 5, 6 частини другої статті 55); конституційна скарга вважається прийнятною, зокрема, за умов її відповідності вимогам, передбаченим статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

Автор клопотання просить перевірити на відповідність Конституції України, зокрема, положення частини першої статті 8 Закону № 3674. Проте в постанові Верховного Суду від 14 березня 2018 року зазначене положення Закону № 3674 застосоване в редакції до внесення змін Законом № 2147. Отже, частина перша статті 8 Закону № 3674 в остаточному судовому рішенні у справі Михальчука Б.А. не застосовувалася.

Зі змісту конституційної скарги вбачається, що суб'єкт права на конституційну скаргу не зазначив конкретних положень Основного Закону України, на відповідність яким належить перевірити пункт 12 частини першої статті 5, статтю 8 Закону № 3674, та не обґрунтував тверджень щодо їх неконституційності, обмежившись цитуванням положень Конституції України, юридичних позицій Конституційного Суду України, витягів з рішень Європейського суду з прав людини.

Однак цитування приписів Конституції України, наведення змісту положень законів, інших нормативно-правових актів, посилення на юридичні позиції Конституційного Суду України, рішення Європейського суду з прав людини без аргументації невідповідності Конституції України оспорюваних положень закону не є обґрунтуванням тверджень щодо їх неконституційності (ухвали Конституційного Суду України від 27 грудня 2011 року № 66-у/2011, від 27 березня 2013 року № 10-у/2013, від 8 липня 2015 року № 29-у/2015, від 21 грудня 2017 року № 13-у/2017).

Автор клопотання, стверджуючи про неконституційність пункту 12 частини першої статті 5, статті 8 Закону № 3674, фактично висловлює незгоду з розумінням Верховним Судом зазначених положень та з результатом їх застосування у його справі.

Таким чином, конституційна скарга не відповідає вимогам частини першої, пунктів 5, 6 частини другої статті 55 Закону України „Про Конституційний Суд України“, що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 цього закону – неприйнятність конституційної скарги.

Враховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, статтями 7, 8, 32, 37, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України, Друга колегія суддів Першого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Михальчука Богдана Анатолійовича щодо окремих положень Закону України „Про судовий збір“ від 8 липня 2011 року № 3674–VI зі змінами на підставі пунктів 4, 5 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неприйнятність конституційної скарги; втрата чинності актом (його окремими положеннями), щодо якого порушено питання відповідності Конституції України.

2. Ця Ухвала є остаточною.

Судді
Конституційного Суду України

Мельник М.І.

Сас С.В.

Шевчук С.В.